

TƯ TƯỞNG CHĂM LO NGƯỜI LAO ĐỘNG CỦA BÁC Ở "THỦ ĐÔ GIÓ NGÀN"

ĐỒNG KHẮC THỌ

Tháng 5 về, mỗi người Việt Nam lại nhớ về Bác và Ngày sinh nhật Bác (19/5). Đây cũng là Tháng Công nhân được Công đoàn Việt Nam tổ chức suốt 10 năm qua. Hình ảnh vị cha già dân tộc và sự quan tâm của Người với những NLD bình dị mãi mãi còn in đậm trong trí nhớ của mỗi người dân nước Việt. Bài viết dưới đây kể về kỷ niệm của người Thư ký Công đoàn Nguyễn Văn Nhõ về Bác cách đây 71 năm và một sự kiện không thể nào quên với Bác 73 năm trước. Qua câu chuyện, hình ảnh Bác hiện lên với tấm lòng yêu thương bao la dành cho NLD mang giá trị như một bài học sâu sắc để chúng ta học tập.

Nhà máy Giấy ngày ấy

Là thợ phụ sản xuất ngòi của nhà máy pháo khí mới 16 tuổi, tôi tự học thành thợ cơ khí bậc 4 chuyên sang nhà máy giấy Đáp Cầu. 19 tuổi được giao phụ trách tháo dỡ, chuyển máy móc. Tôi lấy giấy "mệnh lệnh sự vụ" của Chủ tịch UBHC kháng chiến tỉnh Vĩnh Phúc được quyền trưng dụng các phương tiện. Chỉ riêng tổ hợp phát điện, trục dài 5-6m, các bộ phận nặng 6-7 tấn là thách thức tưởng không thể vượt qua. Tỉnh đội trưởng Phúc Yên yêu cầu xe qua cầu Đa Phúc trước 11 giờ đêm. Sẽ cho phá cầu theo lệnh Chính phủ. Khi xe lên cách 50 m, cầu bị phá gập xuống sông, hai đầu đổ xuống bờ nước. Anh em tôi lăn ra khóc. Nhưng "cái khó ló cái khôn": dùng máy tời tay 16 tấn với 30 công nhân, dân quân, 20 người kéo, 10 người đẩy xe tải qua cầu ngập 20-30 cm trong nước sông. Tôi lái xe. Vậy mà 10 giờ sáng, khi máy bay địch lên quần thảo đã xong, xóa mọi dấu vết.

5 tháng vượt bao khó khăn, ác liệt, không cần cầu, với mấy xe tải chạy dầu ma dút cũ kỹ, thuyền gỗ, ngựa thồ, đôi vai, công nhân viên tháo dỡ, chuyển trên 1.000 tấn máy móc. Cả nhà máy trên 3.000

Đồng chí Lê Văn Hiến, Bộ trưởng Bộ Tài chính thăm nhà máy (1949).

tấn hàng vượt qua 200 km máy bay bắn phá, có lúc cả bộ binh địch tấn công, lên đến Chợ Chu trong niềm vui vỡ òa của anh chị em. Điện bật sáng vào kỷ niệm 19/8 và 2/9/1947.

Nhà máy giấy chạy dọc, chui trong hang động ra lò giấy viết, đánh máy, giấy in sách báo và giấy in tiền. Tôi được kết nạp vào Đảng, làm Thư ký công đoàn nhà máy, đại đội phó tự vệ. Phụ trách 20 anh em... 20 ngựa thồ chuyên vận chuyển giấy in tiền lên Xí nghiệp In tiền ở Bản Thi. Từ 600 công nhân lên 1.200 người, nhà máy tôi lớn nhất chiến khu Việt

Bắc, phân ra làm nhiều cơ sở. Sản xuất giấy in tiền, giấy văn hóa phục vụ công việc hàng ngày cho "Quân, Dân, Chính, Đảng" được quan tâm, mang tên Hoàng Văn Thụ, một lãnh đạo xuất sắc của Đảng ta.

Câu chuyện 73 năm như mới hôm qua

Sau phát động thi đua yêu nước (11/6/1948), tôi được trên mời họp, Giám đốc Nhà máy Đỗ Văn Sửu kể lại: "Tôi đi ngựa 30 km đến Trạm Nà Lạm, buổi tối, Bộ trưởng Lê Văn Hiến dẫn vào "Phủ Chủ tịch" ở Tin Keo. Trong ánh lửa nhà

sản, gió thu xào xạc. Bác Hồ nhìn tôi âu yếm như người cha: “Chú có biết vì sao hôm nay Bác gọi lên không?”. “Cháu nghe Bộ trưởng gọi lên họp, chưa rõ việc gì ạ?”, tôi rụt rè thưa. “Bác muốn nghe nhà máy các cháu làm ăn, chiến đấu ra sao?”, giọng Người ấm áp làm tôi hết ngại ngùng.

Tôi say sưa báo cáo việc tháo dỡ vận chuyển nhà máy, sau 5 tháng đã sản xuất. Giấy về xuôi, tới các tỉnh đồng bằng địch hậu. Lên vùng cao các tỉnh Việt Bắc. Vào Bình - Trị - Thiên khói lửa, khu 5, khu 6. Đến việc tháo dỡ sơ tán, chôn lấp máy, đại đội tự vệ phối hợp với bộ đội đánh địch chiến dịch phản công Việt Bắc thu đông 1947.

Bác hỏi: “Công nhân viên làm việc và chiến đấu vất vả như vậy. Chú sắp xếp họ và gia đình ăn ở thế nào?”. Tôi báo cáo tình hình ăn ở, cung cấp gạo mắm, muối. Giúp gia đình công nhân. Bác dặn tôi chăm lo đời sống anh chị em. Kháng chiến còn dài, phải biết tăng gia và tiết kiệm. Chi bộ quan tâm đến đời sống và học tập anh chị em thợ.

“Nhà máy “che kín” chưa? Khi máy bay bắn phá, anh chị em ẩn núp ở đâu?”, Bác hỏi tiếp. “Thưa Bác, chúng cháu... chạy ra rừng hay vào núi ạ”.

Bác lắc đầu: “Không được đâu, chủ quan lắm. Ngày mai về họp chi bộ, chú tổ chức đào hầm tránh máy bay, che chắn máy móc cẩn thận. Nếu bỏ chạy thì không sản xuất được mà còn bị lộ, nguy hiểm. Còn người, còn máy còn sản xuất và đánh Pháp được. Con người là rất quý. Các chú phải bảo vệ cẩn thận”.

Một thông điệp của Hồ Chí Minh từ “Thủ đô gió ngàn”, cụ thể hóa lời Các Mác: “Con người, từ đó mới vang lên kiêu hãnh làm sao”.

Tôi thấy mình còn chủ quan, lơ là bảo vệ tính mạng công nhân.

Bác nhắc anh Hiến, các cơ sở

sản xuất phải chú ý an toàn, cảnh giác, chớ coi thường. “Cháu xin hứa về làm ngay ạ”. “Các chú nhà máy có liên hệ, giúp đỡ bà con nông dân ở địa phương không? Phong tục ở đây các chú hiểu hết chưa?”. “Thưa Bác chưa ạ”.

Bác xòe bàn tay ra, chỉ từng ngón một: “Gạo này, thịt này, tre nứa này, cái gì cũng dựa vào nhân dân. Bà con ở đây “hậu đãi”, thế mà các chú lại ăn ở “bạc bẽo”, không liên hệ giúp đỡ... Thế bà con nghe xây dựng nhà máy, có vui mừng không?”. “Thưa Bác... rất vui, nhưng sợ máy bay địch ném bom chết cả bản”. “Đúng đấy, phải hiểu rõ khó khăn và tâm tư của bà con để giúp đỡ. Cùng chiến đấu bảo vệ nhà máy và bản làng. Các chú công nhân phải gương mẫu, đi đầu mọi việc để quần chúng tin cậy. Đồng bào vững lòng kháng chiến thì nhất định thành công”.

Bác khen thợ Nhà máy Giấy Hoàng Văn Thụ can đảm chiến đấu. Làm giấy cho kháng chiến. Công nhân phải ra sức học tập, nêu cao vai trò làm chủ. Kháng chiến thắng lợi phải quản lý nhà máy to hơn.

Bác dặn dò Bộ trưởng Lê Văn Hiến: “Qua Nhà máy Giấy Hoàng Văn Thụ, công nhân Việt Nam ta giỏi, dũng cảm. Phải đẩy mạnh thi đua ái quốc... Phát huy khả năng, sáng kiến, làm cho mọi người tin ở sức mình, tập thể. Phải bảo vệ người thợ và cơ sở sản xuất cho tốt”. Bác cũng nhấn mạnh: “Dùng máy sản xuất vẫn phải coi trọng thủ công, chẳng may bị máy bay giặc bắn phá vẫn sản xuất liên tục được. Bác nghe vậy là chưa chú trọng đến đời sống công nhân. Chưa hết lòng giúp đồng bào”.

Anh Hiến dặn tôi đem ý kiến Bác báo cáo chi bộ, bàn bạc với công nhân... tôi báo cáo chuyển làm việc, lĩnh hội ý kiến Hồ Chủ tịch. Họp mít tinh, phát động thi đua sản xuất, tiết kiệm, làm thủy điện nhỏ,

Với 96 tuổi đời, trên 70 tuổi Đảng, ông Nguyễn Văn Nhỡ, nguyên là Chủ tịch Công đoàn Khu tự trị Việt Bắc (đến 1976); nguyên Trưởng ban Dân vận Tỉnh ủy, Chủ tịch công đoàn Bắc Thái (đến 1982). Ở cương vị nào người cán bộ công đoàn ấy cũng say mê, tận tụy cống hiến; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Nhờ chịu rèn luyện sức khỏe, ăn ngủ điều độ, sống thư thái, vị trưởng lão công đoàn hiện vẫn minh mẫn. Bà Hoàng Thị Hoa, vợ ông Nhỡ, 93 tuổi, là Chủ nhiệm Ủy ban Chăm sóc Bảo vệ bà mẹ trẻ em tỉnh Bắc Thái (đến 4/1981) luôn động viên chồng sống vui, sống khỏe.

Học Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XIII của Đảng tại Hội trường UBND thành phố Thái Nguyên mới đây, nhân nhắc chuyện phòng dịch Covid-19, ông Nhỡ chia sẻ: “Thông điệp của Bác về bảo vệ con người - nguồn lực quý giá, là đi trước thời đại. Việc Đảng, nhà nước “chống dịch như chống giặc” bảo vệ nhân dân ta, dân tộc ta, bất chấp suy thoái kinh tế do phong tỏa, là làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh chăm lo bảo vệ nguồn lực con người”.

hạ giá thành sản phẩm 20%. Đào hầm, hào ngang dọc phân xưởng. Máy móc làm ụ che kín. Có nơi máy bay bắn phá 12 lần, có cơ sở chịu 18 trận bom, đã giảm thiểu thiệt hại. Khai hoang, phục hóa trồng sắn, khoai, mỗi năm nhà máy tự túc 3 tháng lương thực. Đoàn thanh niên và đại đội tự vệ ra sức giúp đồng bào”.

“Con người rất quý”

Một thời gian sau, anh Sừ

được trên điều đi nhận nhiệm vụ mới. Anh Đặng Văn Thạch về làm Giám đốc.

Vào chiều tà 18/5/1950, tức là trước sinh nhật của mình có một ngày, Bác mặc bộ quân phục bạc màu cùng bảo vệ là anh Triệu Hồng Thắng và anh Định đi ngựa đến. Do Bác hóa trang khéo, đầu đội mũ cát, khăn mặt quấn bộ râu vào quai mũ, túi vải màu chàm khoác chéo vai. Khách ra vào đông, bảo vệ không nhận ra.

Bác xuống nhà bếp: “Hôm nay các cô, chú làm mấy món? Công nhân viên có được ăn no không? Tăng gia nhiều không, chăn nuôi có đủ cung cấp mỡ, thịt?”. Bác hài lòng thấy bếp rộng, sạch sẽ, có giá 3 tầng bằng tre vầu úp bát đĩa, nồi, xoong chảo, rõ ràng gọn gàng. Bếp nấu thoát khói, phòng tránh máy bay, có rãnh thoát nước.

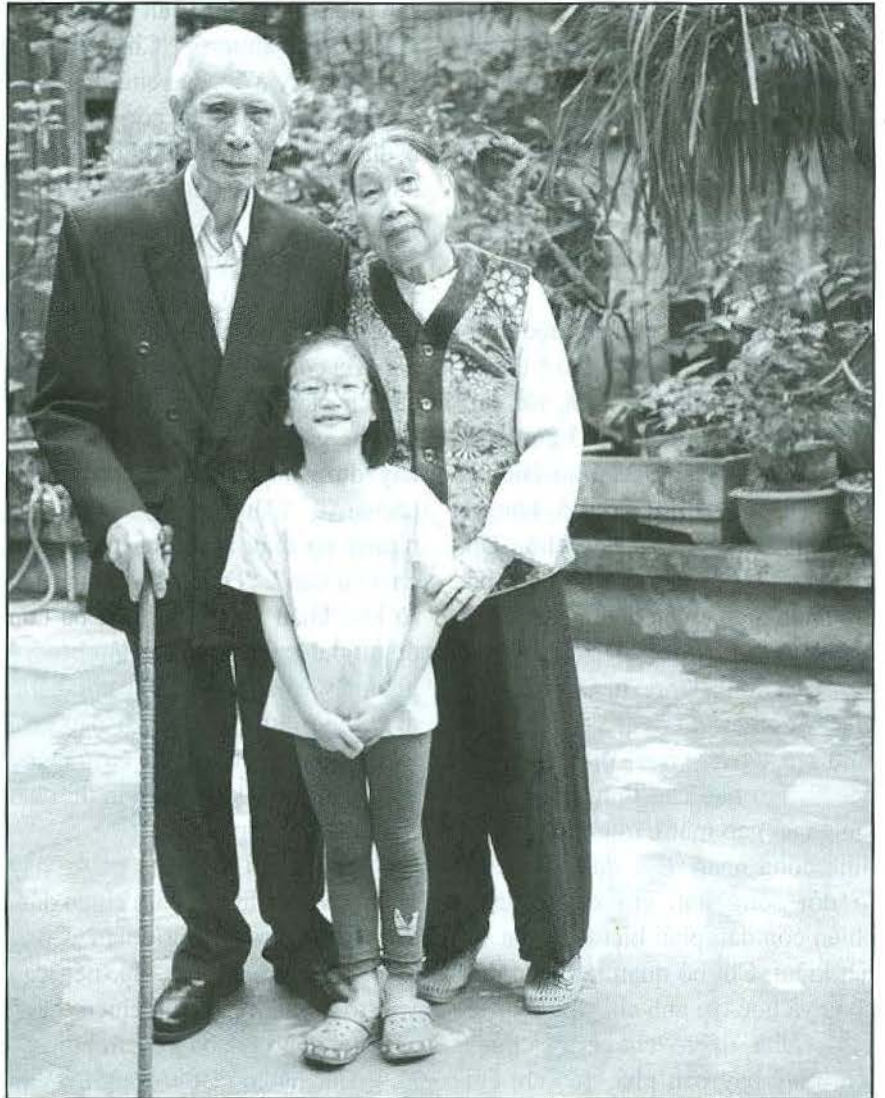
Bác khen cần duy trì thành nếp. Nên đan lồng bàn chống ruồi nhặng. Có dụng cụ phòng cháy như câu liêm, chạc cây, sào. Hoàn thiện đủ hầm hào.

Tại sao Bác kiểm tra nhà ăn, bếp nấu? Có lẽ Bác muốn đánh giá kết quả tăng gia, chăn nuôi. Việc đảm bảo định lượng suất ăn cho công nhân viên. Vệ sinh, an toàn thực phẩm. Bài học cho các đơn vị, khu công nghiệp, bệnh viện, trường học bán trú ngày nay vẫn còn nguyên tính thời sự.

Anh Thạch đưa Bác xuống kiểm tra sản xuất giấy văn hóa. Biết giấy được sản xuất từ nửa, vầu, gỗ mua của bà con dân tộc địa phương các huyện Định Hóa, Chợ Đồn, Chợ Mới. Bác rất vui vì dân tin, bán chịu nguyên liệu sản xuất lúc khan tiền.

Bác leo vào hang Hùm, nơi đặt máy in thử giấy in tiền, kiểm tra độ nét máy in ti pô. Bác khen giấy dai. Rõ nét, không nhòe.

Trở về hội trường gặp gỡ công nhân, Bác khen anh chị em làm tốt dân vận, đoàn kết với bà

Vợ chồng ông Nguyễn Văn Nhỡ, bà Hoàng Thị Hoa sống vui sống khỏe.

con dân tộc bảo vệ nhà máy. Huy động được nhiều vật liệu tre, nửa sản xuất giấy, phục vụ kháng chiến mau thắng lợi.

Bác nhắc phải nỗ lực thi đua sản xuất, áp dụng sáng kiến, cải tiến kỹ thuật. Tiết kiệm gỗ, tre, nửa. Con người rất quý. Chi bộ, lãnh đạo nhà máy, các đoàn thể phải chăm lo phát triển, đào tạo con người. Phải tiết kiệm. Đẩy mạnh tăng gia, chăn nuôi nâng cao đời sống, tự túc một phần lương thực. Phải xử lý chất thải, dẫn vào hồ chứa, không xả thải ra suối gây ô nhiễm cho người và súc vật. Anh em hoan hô: “Hồ Chủ tịch muôn năm”.

Bác bắt nhịp hát kết đoàn, ghé

tai anh Thạch bảo chú biết đường đến xưởng Đội Cấn, sáng mai đưa Bác đi. Rồi bảo vệ đưa Bác rẽ ra cửa gạch.

Làm theo lời Bác dặn, tôi luôn tham mưu, bảo vệ NLD. Đồng chí Giám đốc rất được việc, phải cái tính nóng nảy, có lần quát tháo và bạt tai công nhân. Tôi gặp riêng góp ý thấy chậm tiếp thu. Thế là vào buổi sáng thứ hai chào cờ, tôi phát biểu: “Chuyện Giám đốc bạt tai đá đít công nhân trong giờ hành chính đúng hay sai?”. Anh em đồng thanh: “Sai ạ”. Anh Thạch đứng ra nhận lỗi, xin rút kinh nghiệm, về sau anh cũng không để bụng, không oán thù gì tôi cả... □